

A Napi Gazdaságban megjelent [cikk](#) szakmai kiegészítéséhez szükséges háttér információk:

A market coupling-el kapcsolatos legfontosabb tudnivalók:

A MC során a napi határkapacitások kiosztásának módja változott, az országok között szállítható volumenek fizikai kapacitások mennyisége nem.

A kapacitásköltiségeket döntően az elérhető kapacitások mértéke, vagyis a kínálat és az azokra jelentkező kereslet határozza meg, nem a kiosztás módjai

Vagyis, ha a MC előtt drága volt a napi kapacitásijog egy szállítási irányba, pl. Magyarország felé, az annak volt köszönhető, a magyar piacon realizálódott import igény (kereslet) meghaladta a rendelkezésre álló kapacitások mértékét.

A MC ezen annyit változtatott, hogy a kapacitások díja, a kiosztási módja, az EU által elismert, legoptimálisabb módon történik, ugyanis nem az egyes szereplők aukció felajánlásán múlik, hanem a rendelkezésre álló kapacitások, és a két érintett ország tőzsdéjének, összesített kereslet-kínálati görbéje alapján kalkulálódik.

Ezáltal a tőzsdéken növekszik a volumen (csökken a másodlagos piacok szerepe, hiszen csak a tőzsdén keresztüli lehet kereskedni a SK-HU határon), illetve a határkapacitás díjakban várhatóan csökken a kockázati prémium a fent említett okból kifolyólag.

Fontos azonban látni, hogy a magyar spot piacon az elmúlt években, a MC előtt is, szorosan együtt mozogtak az árak a DE, CZ, SK piac áraival minden olyan időszakban, amikor a magyar piacon megjelenő import igény nem haladta meg a rendelkezésre kapacitások mértékét. Magyarországi, saját import igényén túl azonban, tranzit ország szerepet is betölt a nyugati piacok és a balkáni, illetve keleti piacok között. Ennek területi okai vannak, illetve így épültek ki a vezetékek.

Nyugati villányt a Balkán, illetve Kelet-Európa felé a DE-AT-HU illetve DE-CZ-SK-HU vonalon és a DE-AT-SLO vonalon lehet szállítani, ha az áramlási irány változik, akkor is kiemelt a szerepe hazánknak és Szlovéniának a regionális kereskedelemben.

Ezeknek a tényeknek az ismeretében érdemes vizsgálni az elmúlt 1,5 - 2 év áralakulását.

Miért drágultak a magyar azonnali kereskedési és határidős nagykereskedelmi árak 2011. júliusától?

Európában villanyárak tekintetében Németország az irányadó piac, a kelet-közép-európai piacok számára ez az árszint benchmarkként működik, árakat a német szinthez képest határozzák meg, a regionális export-import kapacitásköltiségek figyelembevételével. Csehország pl. olcsó forrásból nettó exportőr, és a nála drágább német piacra szállít, míg a jellemzően folyamatosan vagy szezonálisan nettó importőr országok (HU, CR, SER) számára ez egy olcsó, vonzó piac, így innen próbálnak vásárolni a határkapacitásokon keresztüli.

2011. júliusától a hazai árak elszakadtak a német árszinttől, amit a legtöbb piaci szereplő a 100 éve nem látott szórásággal magyarázott, hiszen sok balkáni ország függ a vízenenergia-tól, ez teszi ki termelésük jelentős részét. A magyarországi árakba beépült pozitív felárat még a rendkívüli nyomott fogyasztói kereslet sem volt képes tompítani.

(Ennek volt köszönhető az a korábbi szezonállás, hogy a csapadékos időszakban olcsó villanyukat Magyarországon keresztüli szállították nyugat felé, míg csapadékszegény időszakban, pl. nyáron, nyugat felől importáltak.)

2011 első felében a magyar spot árak a némettel megegyező szinten voltak még, míg 2011 második felében átlagosan, több mint, 9 €/MWh-al drágább árszint alakult ki a másnapi kereskedésben Magyarországon. Ez a hatás fokozatos beépült a határidős termékek árába is, mert a piaci szereplők többsége regionális kockázatnak kezdte el értékelni a balkáni fejleményeket és azok tovagyűrűző hatásait.

2012. februárban, a tartós -20 fok körüli extrém hideg időszakban volt a legnagyobb a DE-HU árkülönbözet (20,9 €/MWh). Ekkor volt ugyanis a legnagyobb a kereslet a régióban, a nagy fogyasztási igények és amiatt, hogy nagy mínuszokban a víztározók nagy részét nem nyitják meg, helyette inkább a háromszor költségesebb olajüzemelésű egységeket indítják be. Tehát telén jellemzően spórolnak a vízzel egy esetleges (mostanság egyre gyakoribb) tavaszi szárazságra felkészülve. Ha viszont ellenkezője történik, akkor Balkán extrém túlkínálatos lesz. Ezt követően, a szárazság maradt nyárra is, és a meleg ismét növelte a keresletet, az eredmény hasonló: DE-HU árkülönbözet Q3_12: 12,2 €/MWh

2012-ben, éves átlagban majdnem 9 €/MWh-al lett drágább a magyar spot árampiac a németnél. Ennek hatása, hogy a „prémiumok”, úgy tűnik, hogy átmenetileg, de ugyanakkor tartósan, beépültek a magyar határidős termékekbe a német megfelelőkhöz képest.

(lásd: 1. számú melléklet)

Mi történt a MC indulásával?

A market coupling 2012 szeptemberében indult, a tőzsdék működése zavartalan volt, rögtön szeptemberben sok olyan kereskedési nap volt, amikor azonos árak alakultak ki a három spot tőzsdén.

Azokban az indulással párhuzamosan jelentősen változott a regionális kereslet-kínálati egyensúly is, és döntően ennek köszönhető, hogy a hazai spot árak ismét közeledni tudtak a német árszínhez.

Összel az enyhe idő eleve csökkenti a fogyasztást, vagyis a keresletet, ezen kívül jelentős csapadék hullott egész Európában és a Balkánon, ami valamelyest rendbe tette a korábbi szárazság okozta károkat.

2012 tele szintén nagyon enyhére, és csapadékosra sikerült, nem volt igazán hideg, (pl.: karácsonykor 20 fok körüli hőmérséklet Európa nagy részén, Németországban és itthon is)

Egyébként a cikkben említett 25%-os árcsökkenés jó része tehát Németországban is bekövetkezett és ezt próbálták lekövetni a magyar árak is. Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy a magyar árak a nyugat-európai mellett a közép ill. dél-kelet-európai régiót is lekövetik a balkáni zóna újra-szinkronizációja óta. Mivel a német alacsony spot árak ismét vonzóvá tették az importot, a market coupling ellenére is, decemberben 6,9 €/MWh-ra emelkedett a feni árkülönbözet, a korábbi 2 hónap kb. 2 €/MWh-os szintjéről! (1. számú melléklet)

A németországi árcsökkenés mögött az enyhe időjárás mellett, a túlkínálatos piac, a megújulóknak térnyerése, vagyis rengeteg egyéb tényező szerepet játszott. Egy szemléletes számadat ezzel kapcsolatban:

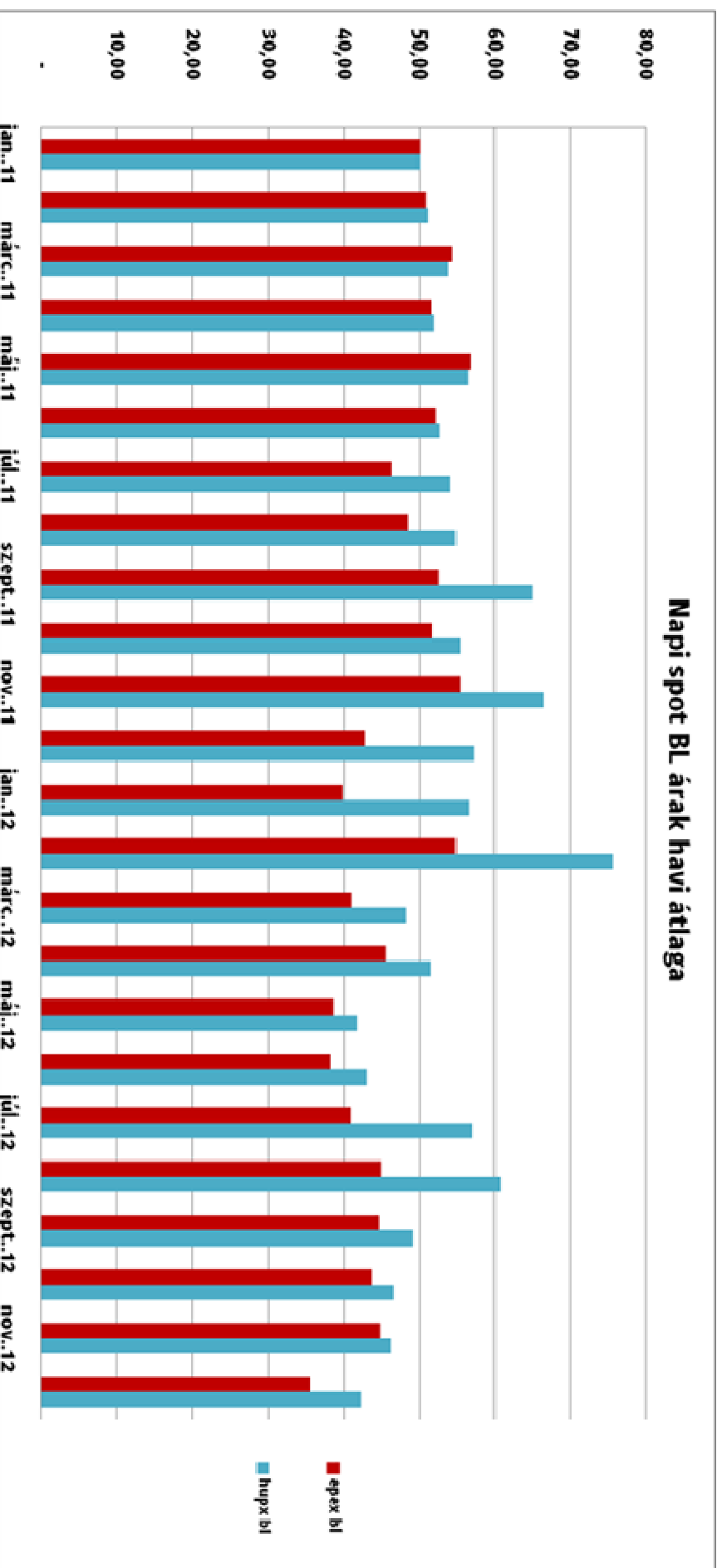
2012 végére, a nap- és szélenergia beépített kapacitása meghaladta a 60 GW-ot, ez pedig nagyjából a háromszorosára a 2011-es bezárások előtti német, nukleáris termelő kapacitásoknak. Ezen hatásokról, tényekről egyáltalán a német árak azonos időszak csökkenéséről a cikk nem vesz tudomást, és a teljes árcsökkenést a MC-nak tudja be.

A tendencia folytatódott 2013 elején is, a balkáni államok például csak akkor importálnak nagy mennyiségben nyugat felől, ha azt az alacsony árak indokolják, egyébként akár exportőrként is megjelennek, vagyis nincs már kínálati hiány.

Mellékletek:

1. számú melléklet:

Napi spot BL árak havi átlaga

Összefoglalva tehát,

A r.t. hazai árak az MC bevezetése óta (részben miatta), de különösen az utóbbi időszakban (más okok miatt is) csökkentek .

A h.t. hazai árak is párhuzamosan csökkentek, nem tipikus jelenségként, de lekövetik a r.t. árakat egyedülálló módon, ez részben generális trend lett a régióban a teljes gazdasági megtorpanás (és konkrét jövőterv hiánya) miatt.

Lehetséges okok a MC-kiosztási mechanizmus jósága mellett

- A gazdasági reecesszió folytatódása miatt tovább szűkülő régiós fogyasztás

- Megújuló termelés növekedése (Németo, Cseho, Olaszo, stb.)
- Fejlettebb energetikai kultúrájú országokban energiahatékonyság térnyeré
- Időjárási körülmények nagymértékű javulása (csapadékmenyiség, különösképpen a magas vízerőmű-hányadu országokban)
- Piaci szereplők üzlestratégiájának megváltozása nem indokol a fundamentálisnál magasabb piaci árakat